

Nr 766

Av herr Hagberg m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 194, med förslag rörande beredskapslagring av olja.

(Lika lydande med motion nr 927 i Andra kammaren)

Beredskapslagring av olja infördes i begränsad omfattning redan år 1938. Den utökades väsentligt genom beslut av 1957 års riksdag, som fastställde ett lagringsprogram för perioden 1958—1962. Enligt detta program har lagringsskyldighet åvilat oljehandeln och vissa storkonsumenter. Lagring har skett i såväl skyddade som oskyddade anläggningar. Investeringskostnaderna för dessa har till 60 procent betalats av staten och till 40 procent av de lagringspliktiga. I fråga om lokaliseringen av anläggningarna uttalade departementschefen i 1957 års proposition att han ansåg det vara en riktig princip, att lagringen — såväl den oskyddade i ovanjordscisterner som den skyddade i bergrum och liknande bombskyddade utrymmen — i möjlig mån anknöts till den kommersiella distributionen. I anslutning till detta uttalande har den skyddade lagringen under perioden 1958—1962 — efter ingående förhandlingar mellan tillsynsmyndigheten och de lagringskyldiga — i huvudsak kommit till stånd på platser där den i någon mån kunnat tjäna kommersiella syften.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 194 framlägges nu förslag till program för beredskapslagring av olja för tiden 1963—1969. I förhållande till det tidigare lagringsprogrammet innebär förslaget främst att de lagringspliktiga skall åläggas en relativt större andel av investeringskostnaderna för lagringsanläggningar samt att de skyddade anläggningarna skall lokaliserar utan hänsyn till vad som är från kommersiell synpunkt lämpligt.

I fråga om kostnaderna för den totala lagringen föreslår departementschefen, att på staten skall falla ett belopp av 59 milj. kr. per år, under det att de lagringsskyldiga skall svara för 53 milj. kr. per år, dvs. för 47 procent av kostnaderna. I statens bidrag ingår ett belopp av 7,3 milj. kr. per år, motsvarande merkostnaden för de skyddade utrymmena i förhållande till de oskyddade. Departementschefen utgår ifrån att bergrummen för den skyddade lagringen kan byggas för 200 kr. per m³, medan reservanterna i 1961 års oljelagringskommitté har uttalat, att man måste räkna med ett kalkylmässigt överslagspris av 230 kr. per m³ skyddat utrymme. I remissyttrandena på denna punkt har framhållits att det är synnerligen svårt att göra beräkningar av kostnaden för den skyddade lagringen, innan närmare undersökningar vidtagits på de platser, där lagringen skall äga rum. Även under byggnadstiden kan oförutsedda omständigheter medföra kostnader

som förrycker förhandskalkylen. Frågor sådana som bergets kvalitet, erforderligt grundvattensskydd, teknisk utrustning och kommunikationsleder måste utredas, innan en pålitlig kostnadsberäkning kan utföras.

Departementschefen förutsätter att de lagringsskyldiga skall prisvägen ta ut det belopp som årligen erfordras. Ett pristillägg förutses av 0,4 öre per liter, vilket ej förefaller departementschefen orimligt. Härtill kommer emellertid kostnader för underhåll och drift av beredskapslagren samt omsättning och transporter av bergrumslagren, vilka kostnader beräknas motsvara ytterligare 0,5 öre per liter.

Vad angår placeringen av lagringsanläggningarna anser departementschefen det angeläget, att de skyddade utrymmena erhåller en från beredskapssynpunkt lämpligare lokalisering än tidigare varit fallet. Den skyddade lagringen som avser inlagring av landets krigsreserv av motordrivmedel — dvs. bensin, fotogen och motorbrännolja — är av strategisk natur och skall fördelas på olika zoner, vilket enligt departementschefen medför att belägenheten inte blir "helt idealisk" från vare sig kommersiell synpunkt eller beredskapssynpunkt. Den exakta lokaliseringen skall bestämmas av myndigheterna, till skillnad från vad som stadgats för innevarande period.

Enligt vår uppfattning är den skyddade lagringen principiellt en statlig uppgift och bör därför helt bekostas av staten. Vi delar sålunda den uppfattning som framförts av reservanterna i 1961 års oljelagringskommitté och av det stora flertalet remissinstanser. Under förutsättning att berggrummen för den skyddade lagringen kan byggas för 200 kr. per m³, skulle en fullständig statsfinansiering av dessa anläggningar innebära att det allmännas kostnader under lagringsperioden 1963—1969 kommer att öka med 65 milj. kr. i förhållande till förslaget i propositionen. Såsom ovan framhållits har reservanterna i 1961 års oljelagringskommitté uttalat att man för den skyddade lagringen måste räkna med ett överslagspris av 230 kr. per m³ skyddat utrymme. Med hänsyn till de stora svårigheterna att förutberäkna kostnaderna för berggrummen bör enligt vår mening staten, oavsett hur finansieringen kommer att fördelas, i varje fall stå risken för kostnader överstigande 200 kr. per m³ skyddat utrymme.

I fråga om de oskyddade lagringsanläggningarna framstod det tidigare såsom naturligt att de lagringsskyldiga skulle bära en betydande andel av utgifterna för ökad lagerhållning, eftersom beredskapslagren var av värde även i den kommersiella rörelsen. Efter den stora utbyggnad som skett under innevarande lagringsperiod, 1958—1962, har läget emellertid ändrats. Den ytterligare avsevärda lagerökning som nu föreslås innebär för de lagringsskyldiga ökat ansvar och arbete samt bindning av stora kapital utan att medföra tillnärmelsevis motsvarande fördelar. Vi förstår och delar därför den tvekan som näringslivets representanter givit uttryck åt i kommit-

tén, när de tillstyrkt fortsatt finansieringsstöd från de lagringsskyldiga med 40 procent av kostnaderna för de oskyddade lagringsanläggningarna. I likhet med dem anser vi emellertid att skäl kan anföras för att kostnaderna för ovanjordslagringen liksom hittills skall fördelas med 60 procent på staten och 40 procent på de lagringsskyldiga.

Kungl. Maj:ts förslag innebär i realiteten att beredskapslagringen av brännolja i stor utsträckning skulle komma att finansieras genom tillägg å konsumentpriserna eller i vart fall leda till ökade kostnader för storkonsumenterna av olja. I anledning härav må erinras om att konsumenterna erlägger över 600 milj. kr. per år i energiskatt, vilken från början var avsedd för bl. a. finansieringen av oljelagringen. I propositionen uttalar departementschefen, att energiskatten efter införandet av den allmänna varuskatten skulle ännu klarare än tidigare framstå som en integrerad del av systemet av indirekta skatter. Bortsett ifrån att detta uttalandes riktighet inte kan vitsordas vill vi framhålla, att frågan om energiskatten hör till de problem på den indirekta beskattningens område som skall klargöras av den allmänna skatteberedningen.

Vårt förslag att staten skall ta på sig hela investeringskostnaden för den skyddade lagringen och 60 procent av kostnaden för den oskyddade lagringen innebär att statens totala bidrag till lagring av olja kommer att i runt tal uppgå till 77 milj. kr. per år, under det att kostnaden för de lagringsskyldiga kommer att belöpa sig till i runt tal 35 milj. kr. per år. För statens del medför detta en ökning med 5 milj. kr. per år i jämförelse med den årliga kostnaden under innevarande lagringsperiod. I förhållande till den finansieringsplan som förordas i propositionen innebär vårt förslag att statens kostnad ökar med ca 18 milj. kr. per år.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte, med ändring av de riktlinjer rörande beredskapslagring av olja som föreslagits i proposition nr 194, uttala

att staten skall helt svara för investeringskostnaderna för skyddade lagringsanläggningar;

att staten, oavsett hur kostnaderna kommer att fördelas, i varje fall skall stå risken för kostnader överstigande 200 kr. per m³ skyddat utrymme; samt

att investeringskostnaderna för oskyddade lagringsanläggningar skall fördelas så, att staten liksom hittills svarar för 60 procent och de lagringsskyldiga för 40 procent.

Stockholm den 27 november 1962

Erik Hagberg

G. H. Hansson

Jonas Nordenson

Gösta Jacobsson